

Dictamen en relació amb la consulta d'una empresa ferroviària sobre la legitimació per al tractament de dades personals de menors de 14 anys pel seu personal inspector

Es presenta davant l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades un escrit d'una empresa ferroviària sobre la legitimació per al tractament de dades personals de menors de 14 anys a efectes d'imposar-los la percepció mínima prevista en la legislació aplicable per viatjar sense un títol de transport correcte o per no haver-lo validat.

Analitzada la petició i vist l'informe de l'Assessoria Jurídica, es dictamina el següent.

I

(...)

II

L'entitat consultant inicia el seu escrit de consulta reproduint l'article 7 de la Llei orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals (en endavant, LOPDGDD), segons el qual:

“Artículo 7. Consentimiento de los menores de edad.

1. El tratamiento de los datos personales de un menor de edad únicamente podrá fundarse en su consentimiento cuando sea mayor de catorce años. Se exceptúan los supuestos en que la ley exija la asistencia de los titulares de la patria potestad o tutela para la celebración del acto o negocio jurídico en cuyo contexto se recaba el consentimiento para el tratamiento.

2. El tratamiento de los datos de los menores de catorce años, fundado en el consentimiento, solo será lícito si consta el del titular de la patria potestad o tutela, con el alcance que determinen los titulares de la patria potestad o tutela.”

Tot seguit, fa avinent que, de conformitat amb la Llei 4/2006, de 31 de març, ferroviària, els seus empleats tenen, en els actes de servei i en els motivats per aquests, la consideració d'agents de l'autoritat en exercici de llurs funcions, especialment les de vigilància immediata de l'observança, pels usuaris i per tercers en general, de les regles que estableixen les lleis i els reglaments.

Vist això, planteja a aquesta Autoritat si el seu personal d'inspecció pot sol·licitar a menors de 14 anys les dades personals que requereix per a la imposició d'una percepció mínima per viatjar sense un títol de transport correcte o per no haver-lo validat, en tractar-se d'una sanció que s'ha d'imposar directament a la persona que comet la infracció. De no ésser possible, planteja quina hauria de ser la manera de procedir per poder-los identificar.

III

El Reglament (UE) 2016/679, del Parlament i del Consell Europeu, de 27 d'abril de 2016, General de Protecció de Dades (en endavant, RGPD), estableix que tot tractament de dades personals ha de ser lícit, lleial i transparent (article 5.1.a)).

Per tal que aquest tractament sigui lícit cal que concorri alguna de les bases jurídiques de l'article 6.1 de l'RGPD, ja sigui el consentiment de la persona afectada (lletra a)) -que,

tractant-se de menors d'edat, certament caldria tenir present les previsions de l'article 7 de l'LOPDGDD, abans citat- o bé alguna de les altres bases jurídiques que preveu el mateix article, com ara, als efectes que interessin, que *"el tratamiento es necesario para el cumplimiento de una misión realizada en interés público o en el ejercicio de poderes públicos conferidos al responsable del tratamiento"* (lletra e)).

Tal com es desprèn de l'article 6.3 de l'RGPD, la base del tractament indicat en l'article 6.1.e) de l'RGPD ha d'estar establerta pel Dret de la Unió Europea o pel dret dels Estats membres que s'apliqui al responsable del tractament, que, en el cas de l'Estat Espanyol, ha d'ésser en una norma amb rang de llei (article 53 CE).

Així s'estableix a l'LOPDGDD:

"Artículo 8. Tratamiento de datos amparado por la ley.

1. (...)

2. El tratamiento de datos de carácter personal sólo podrá considerarse fundado en el cumplimiento de una misión realizada en interés público o en el ejercicio de poderes públicos conferidos al responsable, en los términos previstos en el artículo 6.1 e) del Reglamento (UE) 2016/679, cuando derive de una competencia atribuida por la ley."

Així doncs, per considerar els tractaments de dades emparats per la base jurídica de l'article 6.1.e) de l'RGPD ha d'existir una previsió normativa amb rang de llei.

En el present cas, cal fer referència a la Llei 4/2006, de 31 de març, ferroviària.

Tal com indica la mateixa entitat consultant, aquesta llei reconeix als empleats de les empreses ferroviàries i de les empreses operadores que presten el servei la condició d'agents de l'autoritat en l'exercici de llurs funcions. En concret, l'article 38.3 disposa que:

"3. Els empleats del titular de la infraestructura, de les empreses ferroviàries i de les empreses operadores que presten el servei tenen, en els actes de servei i en els motivats per aquests, la consideració d'agents de l'autoritat en l'exercici de llurs funcions, especialment les de vigilància immediata de l'observança, pels usuaris i per tercers en general, de les regles que estableixen les lleis i els reglaments i les condicions generals d'utilització. Els dits empleats han d'exercir les funcions inspectores corresponents i han de donar compte de les infraccions detectades als òrgans administratius competents, els quals han de supervisar, en tots els casos, la inspecció, la tramitació de les denúncies presentades i la imposició de les sancions corresponents, si escau."

D'acord amb l'article 60.3 d'aquesta mateixa llei *"s'han de determinar per reglament el procediment d'actuació i les atribucions que corresponen als agents de l'autoritat (...) i també les obligacions relatives a la inspecció de les persones físiques i jurídiques a les quals es pot aplicar aquesta llei."*

Convé, en aquest punt, fer referència a la Llei 7/2004, de 16 de juliol, de mesures fiscals i administratives.

L'article 52 d'aquesta llei, en la redacció donada per l'article 85 de la Llei 3/2015, de l'11 de març, de mesures fiscals, financeres i administratives, disposa que *"les persones usuàries del servei de transport públic de viatgers subjecte a règim tarifari han de disposar, per a accedir a aquests serveis, d'un bitllet o d'un títol de transport adequat de conformitat amb les condicions aplicables en cada moment"* (apartat 1) i habilita el personal de l'empresa operadora *"a requerir a l'usuari"* que viatgi sense bitllet, amb un títol de transport no validat o amb un títol

de transport no vàlid per a les característiques del trajecte o del mateix usuari, "l'abonament d'una percepció mínima de 100 euros" (apartat 3.a)).

Aquest mateix precepte de la Llei 7/2004 estableix les condicions i la forma en què s'ha de sol·licitar la percepció mínima, així com el procediment de gestió posterior en cas que aquesta percepció no sigui abonada en el termini indicat, en els termes següents:

"3. En el cas que l'usuari o usuària viatgi sense bitllet, amb un títol de transport no validat o amb un títol de transport no vàlid per a les característiques del trajecte o de l'usuari o usuària, s'han d'adoptar les mesures següents:

- a) El personal de l'empresa operadora ha de requerir a l'usuari o usuària l'abonament d'una percepció mínima de 100 euros. A aquest efecte, el personal de l'empresa operadora ha d'expedir el document justificatiu corresponent a la percepció mínima. Aquest import s'ha d'abonar en un termini de trenta dies a comptar de la intervenció del personal de l'empresa operadora. Si la percepció mínima és abonada de manera immediata, o en un termini de dos dies hàbils des de la seva emissió, l'import es redueix d'un 50%.*
- b) En el cas que l'usuari o usuària no efectui el pagament immediat de la percepció mínima, el personal de l'empresa operadora ha de sol·licitar que s'identifiqui per tal de gestionar-ne el cobrament. En el cas que no s'efectuï el pagament durant els trenta dies posteriors a la intervenció, l'Administració titular del servei ha de tramitar el procediment sancionador corresponent, sempre que l'actuació de l'usuari o usuària constitueixi una infracció administrativa d'acord amb la normativa de transport aplicable.*
- c) En el cas que l'usuari o usuària es negui a abonar la percepció mínima o a identificar-se adequadament, el personal de l'empresa operadora pot sol·licitar l'auxili del personal de seguretat o dels agents de l'ordre públic perquè l'identifiquin, sens perjudici de la facultat de requerir-li que abandoni el mitjà de transport o les instal·lacions."*

De conformitat amb aquest precepte i als efectes que interessin, cal, per tant, tenir present que:

- El personal de l'empresa operadora ha d'expedir el document justificatiu corresponent a la percepció mínima (article 52.3.a));
- En cas que l'usuari no efectui el pagament immediat de la percepció mínima, el personal de l'empresa operadora ha de sol·licitar que s'identifiqui per tal de gestionar-ne el pagament (article 52.3.b));
- En cas que la percepció mínima hagi estat imposada a una persona menor d'edat, les empreses operadores de transport públic l'han de notificar formalment als seus tutors legals (article 52.9).

Previsions normatives que, convé apuntar, es recullen a les Condicions generals d'utilització del grup empresarial del que forma part l'entitat consultant.

En definitiva, a la vista de les previsions legals esmentades, pot dir-se que el tractament de les dades de menors d'edat pel personal inspector de l'entitat consultant per a la imposició, quan escaigui, d'una percepció mínima en detectar, en exercici de llurs funcions d'inspecció i control, l'incompliment de l'obligació de viatjar amb un bitllet o títol de transport adequat (i de fer-ne un bon ús) establerta en les dites lleis estaria legitimat per la base jurídica de l'article 6.1.e) de l'RGPD en ésser necessari "para el cumplimiento de una misión realizada en interés público o en el ejercicio de poderes públicos conferidos al responsable del tratamiento".

Per tant, fer avinent que no seria necessari recórrer a una altra base jurídica que legitimés aquest tractament, com ara el consentiment dels interessats o, en el cas concret plantejat

(menors de 14 anys), dels titulars de la potestat parental o tutela (article 6.1.a) RGPD i article 7 LOPDGDD). El tractament de les dades d'aquests infants en aquest cas (de fet, també dels menors majors de 14 anys i dels adults) trobaria empara, com s'ha dit, en la base jurídica de l'article 6.1.e) de l'RGPD.

Dit això, assenyalar que, per aplicació del principi de minimització de dades (article 5.1.c) RGPD), només es podran sol·licitar les dades mínimes necessàries per gestionar la imposició, inclòs l'abonament i la notificació als tutors legals, de la percepció mínima. En aquest sentit, es considera adequada la sol·licitud de les dades relatives al nom i cognoms, adreça i DNI dels infants a què es fa esment en l'escrit de consulta.

També fer avinent la necessitat de facilitar-los, en la recollida d'aquestes dades, informació transparent respecte el tractament de les seves dades mitjançant un llenguatge adequat al seu nivell de comprensió (articles 12.1 i 13 RGPD).

En cas que el menor (o els seus tutors legals, en cas de viatjar amb ell) es negui a facilitar les seves dades identificatives, el personal de l'entitat consultant podria sol·licitar l'auxili del personal de seguretat o dels agents de l'ordre públic perquè l'identifiquin, tal com preveu la legislació aplicable (article 52.3.c) Llei 7/2004 i article 38.5 Llei 4/2006).

D'acord amb les consideracions fetes fins ara en relació amb la consulta plantejada, es fan les següents,

Conclusions

El personal de l'empresa ferroviària pot, en exercici de llurs funcions d'inspecció i control, sol·licitar a menors de 14 anys les dades identificatives que resultin estrictament necessàries per a la imposició i gestió de l'abonament d'una percepció mínima, en concórrer la base legítima de l'article 6.1.e) de l'RGPD en atenció a les previsions de la Llei 4/2006 i de la Llei 7/2004 examinades.

Barcelona, 20 de setembre de 2019